

ANALIZA

Pravosnažnih naredbi o nesprovođenju istraga Tužilaštva Bosne i Hercegovine

Lejla Gačanica

U periodu od stupanja na snagu Zakona o izmjenama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, do kraja 2022.godine, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH) donijelo je 27 naredbi o nesprovođenju istrage po krivičnim prijavama za krivična djela iz člana 145.a Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZBiH). Protiv dvije naredbe uložene su pritužbe i one nisu ustupljene BIRN-u, niti su dio ove analize.

Članom 216. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKPBih) propisano je u kojim slučajevima se donosi naredba o nesprovođenju istrage – ako je iz prijave i pratećih spisa očigledno da prijavljeno djelo nije krivično djelo, ako ne postoje osnove sumnje da je prijavljeno lice učinilo krivično djelo, ako je nastupila zastarjelost ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem, ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje. Tužilaštvo je u analiziranim predmetima u osam slučajeva donijelo naredbu o nesprovođenju istrage zbog nedostatka dokaza; u 11 slučajeva jer nema osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo, te u šest slučajeva zbog postojanja drugih okolnosti koje isključuju krivično gonjenje. U jednom slučaju se radi o diplomatskom imunitetu prijavljenog lica.

Uvid u postupanje Tužilaštva u slučajevima krivičnih prijava po kojima su donesene naredbe o nesprovođenju istrage važan je iz nekoliko razloga: BiH još uvijek nema sudsku praksu u ovoj oblasti te je razumijevanje ocjene i tumačenja postojanja elemenata krivičnog djela, odnosno (ne)ispunjavanje uslova za istragu i, u konačnici, eventualno podizanje optužnice, bitan aspekt zbog same

osjetljivosti krivičnih djela iz člana 145.a i značaja njihovog procesuiranja u postkonfliktnoj državi; analize ko, zbog čega i protiv koga podnosi krivične prijave te koliko je uvođenje ovog krivičnog djela zapravo značajno za građane (podnosiocima prijave); prepoznavanje tendencija u postupanju tužilaca po ovim krivičnim prijavama i svakako identifikacija izazova s kojima se suočavaju u radu na predmetnim krivičnim prijavama.

Fokus ove analize stavljen je na pravni aspekt postupanja Tužilaštva BiH po podnesenim krivičnim prijavama, te analizu razloga za nesprovođenje istrage. Analiza također ukazuje na aspekte koji nisu bili uključeni (ili iz obrazloženja naredbi nije vidljivo da li su bili uključeni) prilikom donošenja naredbi o nesprovođenju istraga, te se time ne sugerira da su određena djela zapravo krivična djela – suprotno ocjeni tužilaca – već sagledava načine tretiranja krivičnih prijava po novim dopunama Krivičnog zakona.

Opći nalazi dostupnih naredbi o nesprovođenju istraga su sljedeći:

- Krivične prijave su u najvećem broju podnošene e-mailom (19) na službene adrese tužilaštava, SIPA-e i policije. Ovaj način prijave je valjan (u skladu sa članovima 214. i 215. Zakona o krivičnom postupku), no u tri predmeta tužiocima navode kao nedostatak činjenicu da je krivična prijava zaprimljena “putem e-maila”;
- Analiza pokazuje da je postupanje Tužilaštva bilo neujednačeno u pogledu očekivanja i zahtjeva od samih krivičnih prijave i njihovih podnosilaca. U pet naredbi se nemogućnost identificiranja podnosioca krivične prijave navodi u obrazloženju kao jedan od razloga za obustavu istrage, dok je u dva od ovih slučajeva podnosilac bio potreban radi prikupljanja više podataka o eventualnom krivičnom djelu. U ostalima nije navedeno zašto bi bilo neophodno saslušavati ili identificirati podnosioca krivične prijave;
- U šest predmeta je donesena naredba o nesprovođenju istrage zbog nemogućnosti utvrđivanja identiteta počinioca. Radi se o anonimnim

komentarima na portalima ili (lažnim) profilima na društvenim mrežama, a koji nisu identificirani istražnim radnjama SIPA-e;

- U sedam slučajeva Tužilaštvo nije bilo u mogućnosti identificirati radnju koja se prijavljuje kao krivično djelo, prvenstveno jer su sadržaj ili korisnik (objave na društvenim mrežama ili komentari na portalima) bili uklonjeni. Odnosno, po navodima postupajućih tužilaca nije bilo moguće utvrditi kada je radnja izvršena, te ko, kada i prema kome je eventualno počinio krivično djelo;
- Zbog nemogućnosti identifikacije počinitelja, Tužilaštvo u ovim predmetima uopće nije ispitalo postojanje elemenata krivičnog djela, iako je bilo dostupno dovoljno podataka o samom djelu (što je razumljivo s obzirom na nužnost identifikacije počinioca);
- SIPA je provela istražne radnje (po zahtjevima za prikupljanje dokaza) po 16 krivičnih prijavi. Međutim, tek u šest slučajeva su identificirani eventualni počinioci i prikupljene informacije o djelu, što je omogućilo daljnje radnje, poput saslušanja svjedoka (prijavitelja, svjedoka i prijavljenih lica);
- Koliko je vidljivo iz teksta dostupnog u ustupljenim naredbama, tri krivične prijave su podnesene protiv portala, odnosno njihovih urednika (Klix i Frontal RS). Dvije su podnesene protiv savjetnika Milorada Dodika, jedna protiv osobe sa diplomatskim imunitetom, dok je preostala većina podnošena protiv građana koji su uglavnom prijavljivani zbog objava na društvenim mrežama i u komentarima portala;
- U dvije krivične prijave tužilac se bavio tumačenjem “javnosti“, odnosno, odluku o nesprovođenju istrage, između ostalog, temeljio i na tome koliki doseg su radnje imale. Kako se u obje prijave radi o objavama na društvenim mrežama, broj prijatelja/pratilaca je uziman kao relevantan u pogledu same javnosti i mogućnosti povrede drugih, odnosno poticanja mržnje ili nasilja. Povodom jedne prijave je zaključeno da ovaj broj nije mogao dovesti do navedenog elementa krivičnog djela;
- Najčešće krivične prijave – njih 13 – odnosilo se na radnju negiranja genocida (u Srebrenici). Pet se odnosi na veličanje osuđenih ratnih

zločinaca (Ratko Mladić i Fikret Abdić), samostalno ili uz radnje poricanja genocida u Srebrenici;

- Jedna krivična prijava se odnosila na negiranje i grubo umanjivanje genocida u Srebrenici, no tužilac u ovom predmetu se nije očitovao po pitanju grubog umanjivanja već isključivo negiranja genocida;
- Zabrinjavajuće je da tužioci, tamo gdje su se upuštali u ocjenu postojanja elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stavovi 3. (poricanje, opravdavanje, grubo umanjivanje) i 6. (veličanje), vrlo usko posmatraju samu radnju te posebno cijeneći da li je mogla potaknuti na nasilje ili mržnju (stav 3). Tužioci su ocjenu postojanja krivičnog djela zasnivali uglavnom na izjavama prijavljenih lica, propuštajući da utvrde da li su djela zaista proizvela štetne efekte (poticanje mržnje i nasilja). U posljednjem slučaju, u svim predmetima, vjera je poklonjena prijavljenim licima koja su izrazila saosjećanje sa žrtvama i navela da nisu imala namjeru povrijediti ili potaknuti na nasilje ili mržnju. Nedostatak sagledavanja konteksta se opetovano pojavljuje u značajnom broju naredbi prilikom procjene postojanja elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stav 3.
- Tužilaštvo je slobodu izražavanja tumačilo jako široko, bez propitivanja ograničenja u odnosu na govor mržnje. Odnosno, sloboda izražavanja je cijenjena samo u odnosu na eventualnog počinioca (i njegova prava) ali ne i na povredu prava i sloboda drugih, prouzrokovanu potencijalnim govorom mržnje počinioca.
- Posebnu zabrinutost proizvodi način na koji su tužioci ocjenjivali postojanje namjere, odnosno poticanje mržnje ili nasilja. Naime, u tri slučaja su lica prijavljena da su počinila krivično djelo u izjavama rekla da nisu imala namjeru, te da saosjećaju sa (svim!) žrtvama. Ovo je, bez ikakve daljnje procjene, uzimanja u obzir drugih okolnosti i konteksta u kojima su i s kojim ciljem počinjene prijavljene radnje, kao i efekta koji su eventualno proizvele ove radnje (posebno u predmetima gdje su prijavitelji iskazali neprijatnosti, strah i slično), preuzeto kao zaključak tužioca i time utvrđeno da nema elementa krivičnog djela iz člana 145.a Krivičnog zakona;

- S obzirom na to da se radi o nemalom broju krivičnih prijava koje su podnosili “obični“ građani BiH, uviđa se potreba za sankcionisanjem ovakvog oblika govora mržnje te spremnost građana da djela prijavljuju. Međutim, imajući u vidu nalaze analize naredbi o neprovođenju istraga, kao i činjenicu da još uvijek nema nijedne optužnice za ova krivična djela, realna je opcija da će ovakva postupanja obeshrabriti i odvratiti građane od prijavljivanja i vjere u provedivost Zakona, a ujedno i ohrabriti one koji poriču, umanjuju, veličaju ratne zločine i zločince.

U nastavku slijedi analiza pojedinačnih naredbi o nesprovođenju istrage, razvrstanih prema nekoliko ključnih tendencija koje su identificirane u postupanju Tužilaštva BiH.

1. Sloboda izražavanja i mišljenja naspram poricanja genocida

Prema članu 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), svako ima pravo na slobodu izražavanja, pravo koje uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Stav 2. Konvencije pak navodi kako je ostvarivanje slobode izražavanja vezano uz “dužnosti i odgovornosti“ te podložno zakonski propisanim i nužnim ograničenjima iz niza legitimnih ciljeva navedenih iz istog stava. Jedno od tih ograničenja jeste sankcionisanje takozvanog govora mržnje, koje je bilo predmetom brojnih predmeta u evropskom zakonodavstvu.

Dakle, sloboda izražavanja, u vezi s ovim slučajevima ali i općenito, nije apsolutna i prestaje tamo gdje počinje kršiti prava drugih, u ovom kontekstu govorom mržnje. Komparativna praksa pokazuje da su sudovi vrlo oprezni pri ocjeni i ograničavanju slobode govora, no jednako tako kod negiranja holokausta, naprimjer, gdje su pravna uređenja slična našim cijenila da li su – koristeći pravo na slobodu izražavanja za ciljeve koji su suprotni tekstu i duhu Evropske konvencije, odnosno, ako se priznaju – doprinijeli uništavanju prava i sloboda drugih, garantovanih Evropskom konvencijom. U predmetu *Perinçek*

protiv Švicarske, Evropski sud za ljudska prava je u odnosu na Austriju, Francusku, Belgiju i Njemačku ispitivao povredu slobode izražavanja zbog poricanja holokausta, te je utvrdio da je takvo poricanje posebno opasno u državama koje su bile izložene nacizmu a koje se, stoga, zbog posebne moralne odgovornosti moraju distancirati od zločina i to, u prvom redu, na način da zabrane poricanje takvih događaja.

Pravo na izražavanje i mišljenje nije apsolutno i neophodno je odrediti njegove granice, posebno s obzirom na govor mržnje (koji se ne smatra zaštićenim pravom na slobodu izražavanja). Treba ovdje istaknuti da je bosanskohercegovačka sudska praksa također ograničena u pogledu govora mržnje koji se odnosi na izazivanje nacionalne, vjerske, rasne mržnje i netrpeljivosti. Ipak, u predmetima u kojima se ovdje Tužilaštvo bavilo ocjenom slobode izražavanja (kao pravo garantovano Ustavom i Konvencijom), nisu uočena propitivanja postoje li ograničenja ovog prava, odnosno da li se radi o govoru mržnje. U ovim bh. slučajevima mora se razgraničiti da li se uopće radi o slobodi mišljenja/izražavanja te, ukoliko se radi, da li bi ograničenje slobode izražavanja služilo poštivanju prava grupa da žive bez straha i nasilja, te konačno utemeljiti zašto bi ograničenje slobode izražavanja bilo neophodno i dozvoljeno.

Ono što je primijećeno da se ponavlja u ovim i u nekoliko drugih slučajeva jeste kontekst u kojem su izjave izrečene i kakav je njihov stvarni odjek u društvu (umjesto da ih se posmatra vrlo izolovano, nekad i van cjelokupne izjave/sadržaja). Napominje se da je ekonomska, društvena i politička klima, tj. kontekst u kojem su izjave dane, vrlo važan u procjeni da li se radi o slobodi izražavanja ili govoru mržnje koji može potaknuti na nasilje ili mržnju. Evropski sud za ljudska prava bio je sklon prihvatiti ograničenja slobode izražavanja kada je izjava dana u kontekstu napete političke ili društvene situacije.

I u konačnici – zabrane ili ograničenja slobode izražavanja ne trebaju suzbijati ili gušiti različita mišljenja i razmjenu stavova, već isključivo na formu širenja mišljenja koja se odnosi na opipljivu povredu prava.¹

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0020981 21 OD 25.5.2022.)
<i>Izjava Radovana Kovačevića data novinarima RTRS-a kojom se negira genocid u Srebrenici</i>	<i>Ne postoje osnove sumnje da je Radovan Kovačević počinio krivično djelo iz člana 145.a st.3.</i>

Izjava koju je dao Radovan Kovačević povodom peticije Milorada Dodika o neprihvatanju odluke visokog predstavnika, a koju je SIPA pribavila službenim putem, sadrži sljedeće:

“da odbacuju odluku (građani koji su potpisali peticiju, op.a), koju je nametnuo takozvani visoki predstavnik i da isto tako izražavaju stav da se u Srebrenici nije dogodio genocid“

“Svima nama je jasno da je ovaj potez dakle pokušaj da se nametne zakon Republici Srpskoj ... kojim se jedino srpskom narodu zabranjuje pravo na slobodu mišljenja i kojim se jedino srpski narod u kompletu u Evropi obilježava kao genocidan narod“

“to se radi s namjerom da to bude početak procesa koji treba da dovede do nestanka Republike Srpske i do nestanka srpskog naroda u BiH“

“i da ne bi bilo nikakve dileme, ja sam Radovan Kovačević uvažavam sve žrtve Srebrenice, ali jasno kažem u Srebrenici se nije dogodio genocid“

Iako je cijela izjava, posebno izdvojeni dijelovi, vrlo relevantna za procjenu postojanja namjere i poticanja nasilja ili mržnje, tužilac se u ocjeni postojanja elemenata krivičnog djela iz člana 145.a st.3. bavio samo dvjema stvarima – “uvažavam sve žrtve Srebrenice“ – kao dokaz da nije bilo namjere da se bilo ko povrijedi ili potiče nasilje, te “u Srebrenici se nije dogodio genocid“ – kao izražavanje ličnog mišljenja. Tužilac ipak navodi da se u kontekstu cijelog

---

¹ Kostadinov, B., *Granice slobode izražavanja u izvanrednim stanjima*, Odvjetnik 7-8/16, str. 39.

intervjua radi o “ličnom mišljenju“ odnosno “političkom stavu Republike Srpske“. Nužno je naglasiti da je ocjena ovih navoda, čak i ako ih svedemo samo na ove dvije stavke, nedostatna, jer osporavanje sudski utvrđenih činjenica je krivično djelo, a ne izražavanje mišljenja o pojavi, osobi ili postupku (mišljenje o Zakonu je jedno, a kršenje tog zakona sasvim drugo), dok verbalno saosjećanje sa žrtvama ne amnestira niti treba služiti kao argument u dokazivanju namjere. Tužilac jeste poklonio vjeru iskazu RK – da nije bilo namjere i da saosjeća sa žrtvama – no, postavlja se pitanje da li saosjećanje može da ide zajedno sa osporavanjem počinjenog zločina u kojem su te iste žrtve stradale? Iz cijele izjave, koja je predmet krivične prijave, može se vidjeti da je fokus na neslaganju sa Odlukom visokog predstavnika – što je i moglo biti tretirano kao izražavanje mišljenja i sloboda govora, no negiranje genocida u Srebrenici više nije mišljenje, već biće krivičnog djela važećeg Zakona.

Iako je podnosilac prijave u izjavi u Tužilaštvu naveo da “ne zna da li je izjava RK uznemirila nekoga drugog, ali njega jeste, i da ga je duševno povrijedila, s obzirom na to da mu je mnogo familije izginulo u srebreničkom genocidu“, tužilac ovo nije uzimao u obzir jer prijavitelj ni sa kim nije razgovarao o tome. Nejasno je kako je ovo razlog, odnosno argument, da nije bilo namjere niti mogućnosti poticanja na mržnju ili nasilje, i zašto se to nije cijenilo u odnosu na izjavu o saosjećanju sa žrtvama i zapravo tretiralo kao realna posljedica koju je takva izjava izazvala.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 00... od 31.1.2022.)
<i>Izjave na Twitter računima kojima se negira genocid u Srebrenici</i>	<i>Nema dovoljno dokaza za osnovne sumnje za počinjenje krivičnog djela iz člana 145.a stav 3.</i>

U obrazloženju naredbe se ne navode izjave koje su bile predmet krivične prijave, odnosno ne navodi se šta je tačno bilo predmet ocjene Tužilaštva. U izjavi prijavljenog lica D.G. se spominje izjava “Nije se desio genocid u

Srebrenici“ koju ovo lice tumači na tri načina u koja tužilac nije ulazio, te je stoga i dalje nejasno da li su izjave na *Twitteru* bile te vrste.

Međutim, prijavljeno lice se poziva na – Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima zagantovano – pravo na slobodno mišljenje i izražavanje, te da ima pravo izraziti mišljenje o slaganju ili neslaganju sa sudskim presudama, kao i sa zakonima i načinom donošenja istih. Također, navodi da nije javna ličnost i da nema uticaja ni na šta, ima samo 370 pratilaca na *Twitteru*, kao i da nije imao namjeru da pisanjem podstakne na mržnju ili nasilje. Tužilaštvo zaključuje da se radi o slobodi mišljenja i izražavanja, navodeći da ovo pravo pojedinca “mora biti nezavisno od države, jer se samo na taj način gradi demokratsko mišljenje društva“.

Imajući u vidu da nisu dostupne konkretne izjave koje su bile predmet ocjene Tužilaštva, nemoguće je razlučiti šta je tačno tužilac ocijenio slobodom izražavanja i mišljenja. Ono što jeste vidljivo je da se, zbog ocjene da se radi o slobodi izražavanja i mišljenja (jer je garantovana Ustavom i Evropskom konvencijom), nije uopće upuštao u ocjenu da li ima elemenata krivičnog djela iz člana 145.a st. 3. Ipak, vrijedi istaknuti da se u krivičnoj prijavi navodi da se radi o “ponižavanju žrtava“ i “negiranju genocida u Srebrenici“ u više navrata, na šta se tužilac u obrazloženju nije osvrtao.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0021123 21 od 6.6.2022.)
<i>Negiranje genocida u Srebrenici u emisiji Plenum (FTV) od strane Radovana Kovačevića</i>	<i>Ne postoje osnove sumnje za počinjenje krivičnog djela iz člana 145.a</i>

Krivične prijave podnesene zbog izjave u emisiji “Plenum“ su, osim negiranja genocida, jasno istakle i grubo umanjivanje te opravdavanje genocida u Srebrenici. Narativ koji je sadržan u predmetnoj izjavi je itekako umanjivanje genocida njegovim poređenjem sa drugim zločinima, usmjerenim ka drugim

jasno određenim grupama (Srbima, Jevrejima, Jermenima). Odnosno, tumačenje da počinjeni zločin u Srebrenici nije bio dovoljno velik da bi bio genocid. Tvrdnja da se radi o političkoj kvalifikaciji (genocida u Srebrenici) što nije istina – radi se o pravnoj kvalifikaciji utvrđenoj pravosnažnim sudskim odlukama tačno onako kako je propisano članom 145.a stav 3. Krivičnim zakonom – itekako je važna.

Međutim, tužilac je utvrdio da se ovom izjavom stiže jedno obilježje – negiranje genocida, no nije utvrđeno da je ispunjen element koji podrazumijeva počinjenje djela na način koji bi mogao potaknuti na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv grupe osoba ili člana takve grupe. Uopće se u obrazloženju nije osvrtao na grubo umanjivanje koje je podnosilac prijave u nekoliko navrata naglašavao i obrazložio.

Tužilaštvo je pri ocjeni namjere, odnosno poticanja na nasilje i mržnju vjeru, poklonilo vjeru izjavi Kovačevića da “nije imao namjeru da uvrijedi pojedinca ili određenu skupinu ljudi“ i da “najiskrenije žali za svim žrtvama“, dok se izjava podnosioca prijave o “svjesnim i smišljenim“ javnim izjavama koje mogu među narodima u BiH izazvati razdor i netrpeljivost, te da je navedena izjava izazvala strah među građanima (“od strane više poznanika upitan da li će doći do ponovnog klanja, ubijanja ili ratnih sukoba“) uopće nije cijnila u obrazloženju naredbe i zaključku da bi radnja/izjava mogla potaknuti na nasilje ili mržnju.

Tužilac se nije u obrazloženju posebno bavio tvrdnjama Kovačevića da je njegova izjava u duhu političkog pluralizma i predstavlja slobodu mišljenja.

Krivična prijava

**Naredba o nesprovođenju istrage
(T20 0 KTA 0021038 21 od
5.5.2022.)**

<i>Članci na Klix.ba o peticijama Milorada Dodika i hapšenju Milorada Dodika</i>	<i>Nema dovoljno dokaza za osnovne sumnje za počinjenje krivičnog djela iz člana 145.a</i>
--	--

Jednako kao i kod slobode govora – prava i slobode imaju svoje granice, odnosno nisu apsolutna. Raspisivanje peticije jeste pravo građanina BiH, no vrlo je upitno sve što je pratilo ovu peticiju, kao i ono na šta je bila usmjerena. Posmatrajući krivičnu prijavu, tužilac je tačno utvrdio da nije precizirano protiv koga i povodom koje radnje se podnosi. Međutim, ostaje nejasno zašto je Tužilaštvo suzilo ocjenu na navode koji se tiču negiranja genocida u Srebrenici (vrlo paušalno spomenuto u jednoj rečenici objavljenog teksta) tj. “raspisivanja peticije o neprihvatanju Inzkove odluke o negiranju genocida“. Naravno, važno je istaknuti da odluka nije o “negiranju genocida“ već o izmjenama Krivičnog zakona koje obuhvataju cijeli niz radnji, a koje se odnose na genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine.

Tužilac nadalje razlučuje da se radi o Miloradu Dodiku kao građaninu Republike Srpske te kao “predstavniku građana RS-a“ (što bi, u slučaju sticanja elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stav 3., trebalo posmatrati i u odnosu na kvalificiranu odgovornost po stavu 7. istog člana). Raspisivanje peticije se tako posmatra u svrhu “formiranja političkog stava RS-a kada je u pitanju navedeni član Zakona“ potpuno propuštajući, ponovo, da se uzme u obzir šta kontekstualno to znači, te da li i kakve posljedice može proizvesti, posebno u odnosu na govor koji je pratio raspisivanje i na kraju sam sadržaj peticije.

2. Nedostaci na strani prijavitelja krivičnog djela

Imajući u vidu da krivičnu prijavu može podnijeti svaki građanin koji ima saznanja o počinjenju krivičnog djela, te su krivične prijave u ovim predmetima dosta različite u formi, sadržini i spremnosti prijavitelja da bude dalje involviran u istragu/krivični postupak.

Međutim, važno je naglasiti da nije obaveza podnosioca krivične prijave da ispuni određene uslove u dokazivanju krivičnog djela niti podnosioci trebaju imati specifično pravno znanje; njihova je odgovornost podijeliti saznanja o eventualno počinjenom krivičnom djelu. U pogledu podnosioca krivične prijave, važno je istaknuti da ne moraju nužno ujedno biti i oštećeni počinjenim djelom, te ovaj razlog (tj. to što nisu oštećeni) nije relevantan za nesprovođenje istrage.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA... od 7.2.2022.)
<i>Veličanje ratnog zločinca Ratka Mladića na Facebook profilu; negiranje genocida u Srebrenici</i>	<i>Nema dovoljno dokaza za osnove sumnje za počinjenje krivičnog djela iz člana 145.a stav 3.</i>

Izvršena je provjera identiteta pošiljaoca e-maila (podnosioca krivične prijave) te *Facebook* profila koji je prijavljen za počinjenje krivičnog djela. Međutim, iz obrazloženja se ne vidi da li su uopće utvrđene radnje kojima se eventualno čini krivično djelo negiranja genocida te veličanja osuđenog ratnog zločinca Ratka Mladića. Tužilac se, prema sadržaju obrazloženja, nije ni upuštao u ocjenu objava, već je smatrao nedostatnim “samo podnošenje maila i naziva krivične prijave negiranje genocida“ i da nije vidljivo (iz krivične prijave) ko je, kada i na koji način i prema kome izazvao mržnju i netrpeljivost.

Ostaje nejasno zašto se, nakon identificiranja *Facebook* profila koji je nedvosmisleno naveden kao mjesto objava i osoba koja objavljuje sadržaje (dakle, krivična prijava sadrži ko i gdje) kojima se negira genocid u Srebrenici i veliča Ratko Mladić, nije izvršen pregled objava i utvrđeno da li postoje sadržaji koji se spominju u krivičnoj prijavi. Identitet podnosioca krivične prijave svakako nije presudan za provođenje istrage jer krivična prijava može biti podnesena i anonimno. Također, nije obaveza podnosioca prijave da obezbijedi sve dokaze o potencijalnom krivičnom djelu, već da informiše o saznanju počinjenja krivičnog djela. Dokaze se u ovom slučaju moglo prikupiti pregledom identificiranog *Facebook* profila, naravno, ukoliko ih je bilo.

Nadalje, tužilac se u obrazloženju uopće ne bavi dijelom koji se odnosi na veličanje, te se u svim dijelovima naredbe poziva samo na stav 3. člana 145.a KZBiH, iako je veličanje regulisano u zasebnom stavu 6.

Konačno, navod da je eventualno negiranje zločina genocida na prijavljenoj *Facebook* stranici dostupno ograničenoj grupi korisnika se tek površno bavi pitanjem javnosti objava, no ostaje nejasno da li bi to eventualno imalo uticaja kao element krivičnog djela.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KT... od 31.5.2022.)
<i>Negiranje genocida u Srebrenici i veličanje ratnog zločinca Ratka Mladića u komentarima portala</i>	<i>Nema dokaza za osnove sumnje za počinjenje krivičnog djela</i>

Prijavitelj u svojoj izjavi – kao glavni razlog podnošenja krivične prijave protiv osobe koja je pisala komentare na članak na portalu, vršila prepisku sa podnosiocem prijave, te mu se i privatno javila – navodi da ga je uznemirilo jer se nikada nije desilo da se neko ko javno negira genocid javlja privatno, i posebno jer u bližoj porodici ima osobe koje su tokom rata likivdirane i za čija stradanja niko nije odgovarao. Podnosilac prijave je navodio javno objavljene komentare, koje je SIPA i identificirala, ali i privatnu prepisku sa prijavljenim licem – obje radnje vezane za negiranje genocida u Srebrenici i veličanje Ratka Mladića. Međutim, kod člana 145.a stav 3., propisan je element javnosti kao neophodan za sticanje obilježja krivičnog djela te se u odnosu na ovaj član tek mogu razmatrati javno objavljeni sadržaji (komentari). Tužilac se nije upuštao u ocjenu objavljenog sadržaja, ni u pogledu stava 3. (poricanje) niti stava 6. (veličanje) člana 145.a.

S druge strane, prijavljeno lice za počinjenje krivičnog djela je navelo da je u vrijeme pisanja prijavljenih komentara bio “izrevoltiran i ljut“ zbog odluke

visokog predstavnika kojom se vrše dopune Krivičnog zakona, te da nijednu radnju koju je rekao nije uradio niti ostvario. Iako tužilac nije ulazio u ocjenu ovih navoda, potrebno je napomenuti da u smislu člana 145.a stav 3. nije nužno da je do nasilja ili mržnje došlo, već da je djelo poricanja počinjeno na način koji može potaknuti na nasilje ili mržnju. U slučaju veličanja, ne zahtijeva se ovaj element i dovoljna je samo radnja veličanja lica osuđenog za ratni zločin.

Vrlo je zabrinjavajuće da je neprovođenje istrage po ovoj krivičnoj prijavi odlučeno jer je krivična prijava podnesena e-mailom na službeni mail SIPA-e (koji je prosljeđen Tužilaštvu zbog nadležnosti), kao i zbog samo naziva krivične prijave “negiranje genocida“. Naime, u e-mailu, kojim je podnesena krivična prijava, navodi se tačno o kojem članku se radi i gdje je objavljen, o kojem korisniku – imenom i prezimenom (*Facebook* profilom), te komentarima koji se prijavljuju kao krivična djela.

SIPA je sve ove navode provjerila i verificirala, identificirala prijavljeno lice te o tome izvijestila tužioca. Stoga je nejasno zašto tužilac smatra manjkavom krivičnu prijavu i ne upušta se u provjeru postojanja krivičnih djela. Tužilac također navodi kao poseban razlog za nesprovođenje istrage “činjenicu upotrebe društvene mreže *Facebook* od različitih lica i različitih komentara na istoj“, iako se radi o komentarima na portalu (*Zvornički.ba*) i ponovo na isti tekst na profilu Udruženja građana “Opstanak“. Važno je istaknuti da društvene mreže, te svakako online portali, čine javni prostor, i da je prijavljeno lice komentarisalo javno – pod vlastitim imenom i prezimenom – pa je čudno zbog čega su ovo razlozi za nesprovođenje istrage.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA... od 22.2.2022.)
<i>Komentari na TikTok-u kojima se izaziva nacionalna mržnja i netrpeljivost prema srpskom stanovništvu</i>	<i>Nema dovoljno dokaza za osnove sumnje za počinjenje krivičnog djela</i>

Zbog činjenice o podnošenju krivične prijave na e-mail Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, te nemogućnosti utvrđivanja identiteta podnosioca e-maila, kao i ko je, kada i prema kome izazvao nacionalnu, rasnu i vjersku mržnju, razdor i netrpeljivost, tužilac je naredio nesprovođenje istrage. Forma krivične prijave i identitet podnosioca prijave ne bi trebali biti isključivo relevantni za provođenje istrage. Međutim, iz obrazloženja nije potpuno jasno da li su i kakvi prilozi dostavljeni uz e-mail. Također, u prijavi se jasno navodi da se odnosi na netrpeljivost u komentarima – što je vidljivo i iz samo sadržaja komentara, a koja je usmjerena prema srpskom narodu. Ovdje je dovoljno u sadržaju da se istraži postojanje elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stav 1., no nejasno je zašto nisu izvršene dodatne provjere i prikupljanje informacija.

3. Ocjena postojanja bića krivičnog djela (poricanje, veličanje)

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage T20 0 KT 0022998 22 od 24.10.2022.
<i>Veličanje osuđenog ratnog zločinca Fikreta Abdića</i>	<i>Nema dokaza za osnove sumnje za počinjenje krivičnog djela</i>

Krivična prijava je dostavljena sa CD-om na kojem je, pretpostavljeno, snimak spornog događaja koji, prema podnosiocu prijave, sadrži elemente krivičnog djela veličanja imena osuđenog ratnog zločinca Fikreta Abdića. Krivična prijava je, zanimljivo, podnesena protiv osobe koju se smatra odgovornom da takvu radnju spriječi (ostaje nejasno je li ista osoba činila radnju veličanja ili tek bila odgovorna za organizaciju stranačkog skupa; odnosno ko je zapravo veličao Fikreta Abdića – navodi se “nije htjela spriječiti prisutne na stranačkom skupu”).

Tužilac je cijenio navode iz krivične prijave te iz sadržaja utvrdio da se ne radi o krivičnom djelu iz člana 145.stav 7., jer se o Fikretu Abdiću govorilo kao o osnivaču firme koja je ostvarila uspjehe. Bilo bi jako zanimljivo vidjeti šta je

tačno bilo predmet (sadržaj izjave) koju je tužilac cijenio, odnosno šta je konkretno ocijenjeno da nije veličanje u kontekstu stava 7., kao i cjelokupni kontekst u kojem je na stranačkom skupu spominjano ime i djelo Fikreta Abdića.

Iz šturog teksta obrazloženja se ne vide dodatne informacije koje bi poslužile za dalju analizu.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0020978 21 od 30.11.2021.)
<i>Prijava NN osobe za komentare objavljene na Klix.ba – korisnički profil “Nije bilo genocida“ je obrisana</i>	<i>Nema elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stav 3.</i>

U ovom slučaju zapravo nije jasno da li je predmet krivične prijave naziv korisnika ili njegove/njene objave. Naime, u naredbi se navodi da “analizom objava nepoznate osobe... ne proizilaze elementi krivičnog djela“, a nadalje se daje ocjena samo naziva korisnika (“Nije bilo genocida“). Kako je već ranije uočeno, rijetko se u obzir uzima kontekst izjava i njihova usmjerenost, što bi vjerovatno dalo potpuniji odgovor na to koliko je sam naziv korisnika zaista usmjeren na negiranje, konkretno, genocida u Srebrenici (iako ovdje, pretpostavljeno, nije bilo prijavljen samo naziv, već i objave korisnika). Međutim, to nije vidljivo iz obrazloženja ove naredbe.

Što se tiče određivanja o kojem zločinu/genocidu se radi, ovo jeste važan element jer je Krivični zakon jasno utvrdio poricanje kojih zločina nije dozvoljeno (onih za koje postoje pravosnažne presude određenih sudova). Kao što se može vidjeti iz još dvije naredbe o nesprovođenju istrage, poricanja nakon stupanja na snagu dopuna Zakona, ispituju granice dozvoljenosti poput “Nije se desio“, “Nije bilo genocida“ (da li jednina ili množina) itd. Vrlo usko posmatranje ovih radnji, kao izolovane izjave ili pojedinačnog akta (što, gotovo u pravilu, nije slučaj), vodi ka neprocesuiranju i zapravo izigravanju same

suštine zakonskih odredbi, te ujedno ohrabrivanju da se i dalja poricanja i opravdavanja presuđenih ratnih zločina slobodno dešavaju. Ukoliko se radi zaista o općem pojmu genocida ili ratnih zločina ili zločina protiv čovječnosti, tada zaista nedostaje bitan element krivičnog djela iz stava 3. člana 145.a Krivičnog zakona.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0020965 21 od 3.11.2021.)
<i>Negiranje genocida u komentarima na portalu BN televizije</i>	<i>Nema elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stav 3.</i>

Tužilac je poklonio vjeru izjavi prijavljenog lica, da se “ne sjeća“ da li je objavio predmetne komentare, te da osjeća veliki pijetet prema svim žrtvama u proteklom ratu – što je cijanjeno kao negiranje počinjenja krivičnog djela. Samo obrazloženje se temelji na izjavi prijavljenog lica čije je objašnjenje objave dosta nerealno (ne može se sjetiti da li je komentarisao, ostavlja mobitel u kafani i neko drugi je mogao postaviti komentare), no saosjeća sa svim žrtvama što je cijanjeno, pretpostavlja se, kao izostanak namjere da se nanese šteta/počini krivično djelo. U isto vrijeme, u obrazloženju se navodi da je podnosilac “samo prosljedio navedeni komentar“ – čime se sugerše nedostatnost same krivične prijave.

4. Nemogućnost utvrđivanja činjenja vremena i radnje prijavljenog krivičnog djela

Pored nemogućnosti da utvrdi identitet prijavljenih lica (eventualnih počinitelja krivičnog djela), Tužilaštvo je navodilo i nemogućnost utvrđivanja radnje i/ili vremena kada je učinjena. Iz analize naredbi u ovom dijelu se vidi da se nije moglo pristupiti objavama na društvenim mrežama ili komentarima na sadržaj na online portalima, jer je prijavljeni sadržaj uklonjen. Međutim, u nekim od ovih predmeta prijavitelji su dostavljali screenshot sadržaja ili čak print sadržaja

(komentara), iz čega bi trebalo biti vidljivo ko, gdje i kada je objavio sadržaj. Ovo je važan segment kada se prijavljuju online sadržaji – prijavitelji bi trebali paziti da se vidi vrijeme, mjesto i počinitelj, jer ovi sadržaji u međuvremenu mogu biti uklonjeni.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA... od 18.11.2021.)
<i>Prijava portala Klix.ba zbog neuklanjanja komentara korisnika koji širi mržnju i nacionalizam</i>	<i>Nema dokaza za osnovne sumnje za počinjenje krivičnog djela</i>

Prijavitelj je priložio 20 isprintanih komentara prijavljenog lica, objavljenih na Klix.ba, pozivajući se na krivično djelo 145.a stav 3. Provjerom je utvrđeno da je prijavljeni korisnik banovan od strane administratora portala Klix.ba.

Tužilaštvo navodi da iz dostavljenih priloga, pored nemogućnosti identificiranja prijavljenog lica, nije vidljivo kada je počinjeno krivično djelo. Pitanje je da li se ipak moglo doći do prijavljenih sadržaja, no bez utvrđenog identiteta korisnika koji ih je objavljivao, istragu ne bi bilo moguće nastaviti. Što se tiče prijave protiv Klix.ba, pretpostavlja se da je tužilac cijenio da nema elementa krivičnog djela jer je prijavljeni korisnik banovan.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0020976 21 od 15.11.2021.)
<i>Prijava Facebook korisnika/profila zbog komentara kojima se negira genocid</i>	<i>Nema elemenata krivičnog djela iz člana 145.a stav 3.</i>

Podnosilac prijave je u prilogu e-maila dostavljene prijave priložio screenshot komentara kojima se negira genocid. Pored nemogućnosti utvrđivanja identiteta prijavljenih lica, SIPA nije mogla identificirati na kojim društvenim mrežama su komentari objavljeni, tek su identificirani tekstovi na koje su komentari dati, kao i Facebook profil koji ih je objavio, međutim prijavljenih komentara nije

bilo. Podnosilac prijave se nije odazvao na poziv radi prikupljanja više podataka. Zbog nemogućnosti pribavljanja dovoljno informacija iz screenshot-ova koji su u ovom slučaju dostavljeni, ovdje je potrebno naglasiti da je neophodno uvijek prilikom obezbjeđivanja informacija, screenshot-ova ili printa sadržaja koji se prilažu uz krivičnu prijavu, obezbijediti da se jasno vidi – ko, kada i gdje objavljuje sadržaj, kako bi lakše bili identificirani i počinioci i djelo, ali i osigurani dokazi u slučaju brisanja/uklanjanja sadržaja od podnošenja prijave do istrage.

Svakako je zabrinjavajuće da pored pronađenih *Facebook* profila prijavljenih osoba, SIPA nije uspjela dalje identificirati ove osobe, odnosno da se identifikacija oslanja samo na fotografije koje su eventualno objavljene na profilima.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0020969 21 od 22.10.2021.)
<i>Negiranje genocida u komentarima/prepisci korisnika na neutvrđenom portalu/društvenoj mreži</i>	<i>Postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje</i>

SIPA nije uspjela identificirati/kontaktirati podnositeljicu prijave, a čija identifikacija je bila potrebna radi preciziranja gdje je prijavljena prepiska/komentari objavljena. Naime, SIPA nije uspjela locirati gdje su tačno postavljani prijavljeni komentari i, shodno tome, ni pronaći ih. Pored toga, nije identificirano ni prijavljeno lice, pa je iz oba razloga (nemogućnost utvrđivanja vremena i mjesta počinjenih radnji, te počinioca), naređeno nesprovođenje istrage.

U ovom slučaju, iako su priloženi screenshot-ovi sadržaja koji se prijavljuje kao krivično djelo, zbog nemogućnosti da se iz njih vidi gdje i kada je objavljen sadržaj, nije se uspjelo identificirati ni radnja ni počinilac. Također, važno je naglasiti da se u ovom slučaju radi o privatnoj prepisci dvije osobe, koja nije

javna i nema elementa krivičnog djela iz člana 145.a stav 3., koje zahtijeva javno negiranje genocida. Pitanje je i kako bi se element javnosti tumačio da se radi o prepisci unutar npr. zatvorene grupe na društvenoj mreži (tj. da li je to i dalje javni prostor).

Ono što je zanimljivo u sadržaju koji je prijavljen kao krivično djelo, a u čiju ocjenu tužilac nije ulazio iz prethodno navedenih razloga, jeste novi načini za poricanje genocida. Naime, u jednom trenutku prijavljeno lice postavlja fotografiju majice na kojoj ćirilicnim pismo piše “Nije se desio“. Iako eksplicitno ne navodi genocid u Srebrenici, ovdje bi se u obzir morao uzeti kontekst cijele prepiske, kao i zbog čega je ovakva fotografija postavljena. Sasvim je izvjesno da će sličnih, indirektnih, oblika poricanja biti i u budućnosti, zbog čega je njihova temeljita ocjena od strane Tužilaštva jako važna.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (od 27.12.2022.)
<i>Veličanje Ratka Mladića na javnom skupu, objavljeno na Facebook profilu prijavljenog lica</i>	<i>Nema dokaza za osnove sumnje za počinjenje krivičnog djela</i>

Iako je podnosilac prijave pružio dovoljno informacija o prijavljenom licu i radnji kojom se veliča osuđeni ratni zločinac Ratko Mladić, SIPA nije pronašla prijavljene objavljene fotografije na *Facebook* profilu prijavljenog lica, niti videozapis. Zbog navedenog, odnosno nemogućnosti dokazivanja radnje i počinioca, naređeno je nesprovođenje istrage.

U obrazloženju nije navedeno da li je podnosilac prijave eventualno dostavio priloge koji potvrđuju njegove navode (screenshot, print, link) i, iako se radi o anonimnoj prijavi, stigla je sa e-mail adrese na koju je eventualno bilo moguće poslati upit za dostavu podataka, ukoliko ih podnosilac prijave posjeduje (što su radili tužiocu u drugim sličnim predmetima, pa to ipak ne znači da bi podnosilac prijave na isti poziv odgovorio). Ovdje se naglašava potreba da građani kada

prijavljaju krivična djela – posebno ona počinjena radnjom na društvenim mrežama ili online portalima – urade screenshot ili print sadržaja koji se prilažu uz krivičnu prijavu kako bi se obezbijedilo da se jasno vidi ko, kada i gdje objavljuje sadržaj, a kako bi lakše bili identificirani i počinioci i djelo, ali i osigurani dokazi u slučaju brisanja/uklanjanja sadržaja od podnošenja prijave do istrage.

Krivična prijava	Naredba o nesprovođenju istrage (T20 0 KTA 0021855 22 od 2.3.2022.)
<i>Veličanje ratnog zločinca Ratka Mladića na javnom mjestu u Prijedoru</i>	<i>Postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje</i>

Ovaj slučaj je značajan kao primjer koliko neidentifikacija počinioca zapravo onemogućuje primjenu zakonskih odredbi, posebno kada se radi o djelima van online prostora i gdje javnost čini ulica, pješački prijelaz, a osjećaj opasnosti i ugroze osoba koje prisustvuju radnji je vrlo neposredan i stvaran.

Zbog nemogućnosti identificiranja počinilaca krivičnog djela veličanja osuđenog ratnog zločinca, Tužilaštvo je donijelo naredbu o nesprovođenju istrage. Ovo je zabrinjavajuće jer postoji cijeli niz drugih indicija na osnovu kojih se moglo doći do počinilaca, posebno imajući u vidu da se nedvosmisleno radi o krivičnom djelu iz člana 145.a stav 6. Nadalje, uzimajući u obzir izjavu svjedoka, evidentirano je da isti “osjeća dozu straha i psihološke nesigurnosti“ nakon što je prisustvovao radnji veličanja Ratka Mladića. Prijava je podnesena policiji jer se u tom trenutku “osjećao neprijatno“. Tužilaštvo se nije očitovalo na ove izjave, no važno je istaknuti da u slučajevima propisanim članom 145.a stav 6. (veličanje osuđenih lica za genocid, zločin protiv čovječnosti i ratnih zločina) nije propisan element krivičnog djela “izazivanje mržnje ili nasilja“. Dakle, i bez osjećaja ugroze, koji je u ovom slučaju postojao kod svjedoka/podnosioca prijave, krivično djelo veličanja osuđenog ratnog zločinca je počinjeno.

5. Nije krivično djelo po članu 145.a

T20 0 KTA 0021001 21 od 8. septembra 2021.godine – nije krivično djelo

Naredba od 28. novembra 2022.godine – prijava CIK-a. Opisana radnja nema elemente krivičnog djela. *(meni ovdje ništa nije jasno, šta/zašto je CIK prijavio kao krivično djelo iz 145.a)*

Naredba od 30. novembra 2022. godine – isključeno krivično gonjenje prijavljenog zbog diplomatskog imuniteta. Ujedno, prijava se podnosi, ako je ispravno shvaćeno, zbog nametanja dopuna Krivičnog zakona – što je diskutabilno samo po sebi.

Naredba od 7. decembra 2022.godine – po načelu zakonitosti (zabrana retroaktivne primjene Zakona) prijavljeno djelo nije činilo krivično djelo u vrijeme počinjenja.

Naredba od 21. decembra 2022. godine – analiza kolumne objavljene na Hrvatskom medijskom servisu. U kolumni postoje navodi koji jesu vrlo etnički/nacionalistički nastrojani i tendenciozni, no može se razumjeti da se ovdje radilo o slobodi mišljenja i izražavanja, te kao takva, kolumna nije svojim sadržajem stekla elemente krivičnog djela (posebno se ne vidi usmjerenost protiv bošnjačkog naroda, prije bi se moglo zaključiti da se radi o interpretaciji ugroženosti srpskog i hrvatskog naroda u, sugerisano, “bošnjačkom“ glavnom gradu). U uticaju kolumne na društvo, ovakvo kakvo, nažalost, jeste u BiH, moglo bi se diskutovati o podizanju etničkih tenzija, te vjerskoj i etničkoj netrpeljivosti. No, to ovdje pak treba gledati iz perspektive da li čini biće propisanog krivičnog djela.

6. Malo podataka u naredbama

Donje naredbe sadrže vrlo šture informacije jer su i prijave bile takve, a Tužilaštvo/SIPA nije uspjelo nimalo ili je veoma malo informacija dodatno prikupilo, tako da tu nema posebnih komentara. Zbog nedostatka potrebnih informacija, ne može se identificirati ili počinitelj, ili djelo (radnja, vrijeme, i sl.) ili oboje. S druge strane, ovdje su i naredbe u kojima tužiocima nisu davali informacije zbog čega nema elemenata krivičnih djela, već samo navode da se naredba donosi na osnovu “analize spisa”.

T20 0 KTA 0020961 21 od 30. novembra 2021. godine protiv urednice portala Frontal RS.

Navodi se da je priložen link i jedna fotografija sa *Twittera* na kojoj tužilac nije utvrdio obilježja govora mržnje. Ne postoji opis sadržaja na linku ili fotografije, te je nemoguće komentarisati. Navodi se da je podnosilac prijave anonimna i da se nije mogla tražiti dopuna dokaza.

T20 0 KTA 0020959 21 od 9. septembra 2021. godine – nemogućnost identificiranja počinioca jer se radi o *Facebook* profilu sa imenom i prezimenom kojeg nema u drugim bazama. Nije se upuštano u ocjenu elemenata krivičnog djela.

T20 0 KTA 0020972 21 od 8. novembra 2021. godine – nije pronađen prijavljeni tekst kojim se, po prijavi, negira genocid, odnosno korisnik/počinitelj ne postoji. Dostavljen je samo link na kojem nema predmetnog sadržaja, pa se tužilac i nije mogao upuštati u daljnje provjere. Pitanje je samo da li je portal (Klix.ba) mogao obezbijediti pristup sadržaju i razlogu zašto više nije dostupan, no tužilac nije pokušao dobiti informacije.

T20 KTA... od 20. decembra 2021. godine - nije pronađen korisnik koji je, po prijavi, negirao genocid (“Korisnik ne postoji”), a link je vodio na profil korisnika, ne na tekst na portalu. Dostavljen je samo link na kojem nema predmetnog sadržaja, te se tužilac i nije mogao upuštati u daljnje provjere.

Pitanje je samo da li je portal (Klix.ba) mogao obezbijediti pristup sadržaju i razlogu zašto više nije dostupan, no tužilac nije pokušao dobiti informacije.

T20 0 KTA ... od 16. decembra 2021. godine – Tužilac se nije upuštao u identificiranje počinioca ili radnje, navodeći da se prema dostavljenim screenshot-ovima radi o prepisci dva lica iz kojih se ne može utvrditi kada su poslani. Međutim, u prvom dijelu obrazloženja se navodi “da se radi o screenshot-ovima i *Facebook* od 30. jula 2021. godine”. Ostaje nejasno na šta se odnosi ovaj datum (postavljanje komentara?) i da li je prepiska bila javna ili privatna, odnosno zašto ove stavke nisu provjerene.

Naredba od 1. decembra 2022. godine – zanimljivo je da SIPA nije mogla pronaći videosnimak ni pisani sadržaj emisije emitovane na radiju u kojoj je, navodno, počinjeno krivično djelo izjavom prijavljenog lica. Nadalje, pronađen je novinski članak koji, zbog anonimizacije, nije jasno u kojoj je vezi s radijskom emisijom (pretpostavlja se da se članak bavi spornim izjavama izrečenim u emisiji). Nejasno je zašto SIPA nije pribavila snimak od emitera direktno, ili od Regulatorne agencije za komunikacije (ukoliko se radi o roku u kojem su emiteri dužni čuvati objavljene sadržaje). Tužilac nije pronašao elemente krivičnog djela iz člana 145.a u citiranoj izjavi koja se bavi odgovornošću “srpske vojske“, formiranju vojske Republike Srpske, te strahovima srpskog naroda od dominacije muslimanskog stanovništva. Bilo bi korisno da je dostupno više informacija o samoj izjavi i, svakako, šta je tačno tužilac cijenio u ovom predmetu.

7. Nemoguće analizirati

Nema dovoljno informacija zbog anonimizacije da bi se uradila analiza:

T20 0 KTA 002146121 od 19. aprila 2022.